

**RAAHEN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ**

**TALOUSARVIO 2019**

**JA TALOUSSUUNNITELMA**

**VUOSILLE 2020 - 2021**

## Sisällysluettelo

<b>1</b>	<b>YLEISTÄ</b> .....	<b>3</b>
1.1	Kuntayhtymän johtajan katsaus .....	3
1.2	Jäsenkunnat, päätösvalta ja kuntien edustajat .....	5
1.3	Väestö .....	6
1.4	Henkilöstö .....	6
<b>2</b>	<b>TAVOITTEET</b> .....	<b>7</b>
2.1	Yleistavoitteet .....	7
2.2	Toiminnalliset tavoitteet .....	8
2.3	Tukipalvelut .....	16
2.4	Toimintasuunnitelman tavoitteet vuosille 2019–2022 .....	17
<b>3</b>	<b>KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN TALOUS (2019 – 2021)</b> .....	<b>23</b>
3.1	Talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaperusteet .....	23
3.2	Koulutuskuntayhtymän rahoitus ja sen muutokset .....	23
3.3	Raahen koulutuskuntayhtymän toimintatulot ja toimintamenot .....	24
3.4	Tilikauden yli/alijäämä .....	27
3.5	KT-, tulos - ja rahoituslaskelmat sekä investoinnit .....	27

# 1 YLEISTÄ

## 1.1 Kuntayhtymän johtajan katsaus

Ammatillisen koulutuksen reformin valmistelu on edennyt toteutusvaiheeseen ja uusi laki ammatillisesta koulutuksesta astui voimaan 1.1.2018. Reformin päätavoitteena on ollut ammatillisen koulutuksen uudistaminen vastaamaan työelämän muuttuneita vaatimuksia niin osaamisen kuin koulutuksen joustavuuden näkökulmasta. Ammatillisen koulutuksen perusta on jatkossa koulutuksen osaamisperusteisuus, moninaiset oppimisympäristöt, yksilölliset oppimispolut sekä koulutuksen ja työelämän tiivistyvä yhteistyö. Raahen koulutuskuntayhtymässä on valmistauduttu reformiin ja uuden lain voimaantuloon ennakoiden yhdistämällä aikuis- ja oppisopimuskoulutus osaksi koulutuskuntayhtymää. Raahen koulutuskuntayhtymä osti myös Raahen Osaamiskeskus Oy:n osakekannan mahdollistaen markkinaehtoisin koulutuksen toteuttamisen myös jatkossa seutukunnassa. Lisäksi Raahen koulutuskuntayhtymän opetushenkilöstö siirtyi vuosityöaikaan syksystä 2018 lähtien.

Toisen asteen ammatilliseen koulutukseen kohdennetut rahoitusleikkaukset sekä tuleva uuden lain mukanaan tuoma rahoitusuudistus ovat haastaneet ammatillisen koulutuksen toimijoita ja vaatineet säästö- ja sopeuttamistoimenpiteitä. Raahen koulutuskuntayhtymän talouden vakauttamisohjelma on edennyt suunnitelmanmukaisesti rahoitusleikkaukset huomioiden. Taloudellista tehokkuutta haetaan edelleen tulevana vuosina myös toimitilaratkaisuilla. Rahoitusuudistuksen pohjana tulee jatkossa olemaan opiskelijavuosiin pohjautuva perusrahoitus, opintojen keskeyttämisten ehkäisemiseen ja tutkinnon osien ja tutkintojen loppuunsaattamiseen kannustava suoritusrahoitus sekä opiskelijoiden jatko-opintoihin, työllistymiseen ja yrittäjyyteen sekä opiskelija- ja työelämäpalautteeseen pohjautuva vaikuttavuusrahoitus.

Laki- ja rahoitusuudistuksen myötä koulutuksen järjestäjien toiminta pohjautuu entistä tiiviimmin työelämän osaajatarpeisiin eli koulutukset pyritään suuntaamaan aloille, joilla työllistyminen tai yrittäjyys sekä jatko-opintomahdollisuudet ovat hyvät. Raahen koulutuskuntayhtymässä on tehty tiivistä yhteistyötä yritys- ja elinkeinoelämän kanssa niin koulutusalojen suunnittelun kuin toteutuksen näkökulmasta. Jatkossa tavoitteena on, että kuntayhtymän eri alojen ammatilliset neuvottelukunnat toimivat entistä vahvemmin myös auditoinnin roolissa, arvioiden jatkuvasti koulutuksen pedagogista ja toiminnallista laatua, vaikuttavuutta ja kehittämistyötä. Raahen seutukuntaan kohdentuu tulevien vuosien aikana merkittävä määrä teollisia investointeja, joten Raahen koulutuskuntayhtymä on vahvistanut myös tutkintotarjontaansa alueen yritys- ja elinkeinoelämän osaajatarpeiden pohjalta. Tällä tavalla pystymme varmistamaan osaavan työvoiman kouluttamisen ja saatavuuden seutukunnalla myös jatkossa yhä useammalla eri alalla. Yritysyhteistyön rinnalla Raahen koulutuskuntayhtymässä tehdään tiivistä yhteistyötä muiden koulutuksen järjestäjien sekä korkeakoulukumppaneiden kanssa. Tavoitteena on luoda jatko-opintopolut kuntayhtymässä koulutettaville aloille sekä tuoda seutukunnan elinkeinoelämän kannalta merkittävät korkeakoulumahdollisuudet alueelle, hyviä kumppanuuksia ja monimuotoisia oppimismahdollisuuksia hyödyntäen.

Tavoitteemme on kouluttaa tulevaisuuden osaajia, joten yksi toimintamme painopistealue tulee olemaan myös vuonna 2019 laatujärjestelmätöiden rinnalla toiminnallinen

ja pedagoginen kehittämistyö. Haluamme vastata laadukkaasti ja vaikuttavasti uuden lain mukanaan tuomiin toiminnallisiin ja pedagogisiin uudistuksiin. Raahen koulutuskuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet ja uudistukset on jaettu kehittämissuunnitelmassa v. 2017 – 2019 viiteen keskeiseen osa-alueeseen: asiakaslähtöinen toiminta, osaamisperusteinen sekä vaikuttava ja laadukas koulutus, yhteistyö muiden oppilaitosten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa, taloudellinen kannattavuus sekä laatutyö ja kehittäminen. Näiden toimeenpanoa tuetaan valituilla laatu- ja Lean – työkaluilla. Kehittämissuunnitelmien suunnittelusta, toteutuksesta ja toiminnallistamisesta vastaa viisi sisäistä kehittämissuunnitelmaa: yritys yhteistyö, osaamisperusteinen pedagogiikka ja opiskelijoiden tuki, kansainvälinen toiminta, uudet oppimisympäristöt sekä taitaja – tiimit.

Ammatillisen koulutuksen toimijat tekevät yhdessä yhteistyöverkostonsa kanssa koulutusalan suurinta uudistusta. Raahen koulutuskuntayhtymässä toiminnan kehittämisen pohjaksi on otettu jatkuva parantaminen ja kokeilukulttuuri – meillä on lupa kokeilla ja kehittää. Uskomme siihen, että muutos on aina enemmän mahdollisuus kuin rajoitus.

Kehittämisterveisin,

Jaana Ritola  
kuntayhtymän johtaja

## 1.2 Jäsenkunnat, päätösvalta ja kuntien edustajat

Yhtymän jäsenkuntia ovat Merijärven kunta, Pyhäjoen kunta, Raahen kaupunki ja Siikajoen kunta.

Raahen koulutuskuntayhtymän uusittu perussopimus astui voimaan 1.1.2016. Uuden perussopimuksen mukaisesti yhtymävaltuuston sijasta koulutuskuntayhtymässä päätösvaltaa käyttävät 1.1.2016 alkaen yhtymäkokous ja -hallitus.

Yhtymäkokouksessa on kunnista seuraavat määrät edustajia ja varaedustajia:

Raahe	7
Siikajoki	2
Pyhäjoki	1
Merijärvi	1
Yhteensä	11

Yhtymällä on hallitus, johon kuuluu yksitoista (11) jäsentä. Hallituksen jäsenen toimikausi on neljä (4) vuotta.

Koulutuskuntayhtymän hallituksen jäsenet vuonna 2019:

	Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Raahe	Parkkila Pasi Aho Virpi Meskus Hannele Pulkkanen Nina Rautio Risto Törmikoski Jari Vedenoja Simo	Keränen Harri Valtanen Pirkko Kananen Auli Palokari Raili Simomaa Jaakko Rautio Tomi Tuhkala Veli-Pekka
Merijärvi	Nivala Kirsti	Hiitola Tuija
Pyhäjoki	Haapakoski Mika	Niemelä Päivi
Siikajoki	Ekman Erik Salmenkangas Riitta-Liisa	Palokangas Esa Nikola Satu

### 1.3 Väestö

Tilastokeskuksen mukaan Raahen koulutuskuntayhtymän jäsenkuntien väestömäärä laskee tulevina vuosina. Väestömäärän laskusta huolimatta keskiasteen koulutukseen hakeutuvien ikäluokkien määrässä ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Jäsenkuntien väestömääriä ja keskiasteen koulutukseen mahdollisesti hakeutuvien opiskelijoiden määriä on tarkasteltu taulukoissa 1 ja 2.

*Taulukko 1 (Tilastokeskus 30.10.2015)*

<b>Kunta</b>	2018	2019	2020	2030	2040
Raahe	25068	24982	24897	23960	22891
Merijärvi	1106	1096	1085	1017	964
Pyhäjoki	3219	3204	3191	3052	2893
Siikajoki	5351	5321	5291	5064	4896
<b>Yhteensä</b>	<b>34744</b>	<b>34603</b>	<b>34464</b>	<b>33093</b>	<b>31644</b>

Alla olevassa taulukossa 2 on Tilastokeskuksen ennuste Raahen koulutuskuntayhtymän jäsenkunnista keskiasteen koulutukseen mahdollisesti hakeutuvista opiskelijamääristä vuosina 2018 – 2028.

*Taulukko 2 (Tilastokeskus 30.10.2015)*

<b>Jäsenkunta</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>	<b>2027</b>	<b>2028</b>	<b>2029</b>
Raahe	313	330	336	327	355	347	343	341	343	341	310	313
Merijärvi	13	14	22	17	18	14	16	10	21	15	26	17
Pyhäjoki	46	33	40	42	41	42	48	42	42	39	42	31
Siikajoki	88	80	82	91	73	82	84	89	90	78	90	80
<b>Yhteensä</b>	<b>460</b>	<b>457</b>	<b>480</b>	<b>477</b>	<b>487</b>	<b>485</b>	<b>491</b>	<b>482</b>	<b>496</b>	<b>473</b>	<b>468</b>	<b>441</b>

### 1.4 Henkilöstö

Ammatilliseen koulutukseen kohdistuneista rahoitusleikkauksista johtuen Raahen koulutuskuntayhtymä kuntayhtymässä laadittiin vuonna 2014 talouden vakauttamisohjelma, jonka vaikutukset ulottuvat vuosien 2018 – 2019 vaihteeseen. Vakauttamisohjelman toimenpiteet vaikuttivat henkilöstön määrään, työsuhteisiin ja työnkuviin. Vuosina 2016 ja 2017 kuntayhtymän henkilöstön työtehtäviä yhdistettiin ja henkilöstömäärä väheni eläköitymisten ja palvelusuhteiden päättämisen myötä merkittävästi. Vuonna 2018 kuntayhtymän palveluksessa oli kesimäärin 125 työntekijää.

Ammatilliseen koulutukseen kohdistuneet rahoitusleikkaukset ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen aiheuttavat ammatilliselle koulutukselle tulevina vuosina edelleen taloudellisia haasteita. Niistä huolimatta Raahen koulutuskuntayhtymän keskeisiä

toiminnan painopisteitä ovat opetuksen laadun varmistaminen, opiskelijoiden ja henkilökunnan työhyvinvoinnista huolehtiminen sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen. Erittäin tärkeä painopiste on työntekijöiden työhyvinvoin varmistaminen. Siihen panostamalla vähennetään sairauspoissaoloja, ennen aikaista eläköitymistä, työkyvyttömyyttä ja työtapaturmia.

Raahen koulutuskuntayhtymän jokaiselle työntekijöille järjestetään vuosittain osastojen / esimiehen ja alaisen välillä käytävä kehityskeskustelu (onnistumiskeskustelu), jossa luodaan yhteinen näkemys siitä, mihin ollaan menossa ja millaisia tavoitteita ja keinoja matkalle tarvitaan. Keskusteluissa työntekijällä on mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön, kehittymiseen työssä, työssä onnistumiseen ja työhyvinvointiin. Onnistumiskeskustelu on esimiehelle mahdollisuus auttaa osastoaan ja tiimiään onnistumaan työssään.

Uudistuvan ammatillisen koulutuksen myötä Raahen koulutuskuntayhtymässä siirryttiin opetushenkilöstön osalta ns. vuosityöaikaan 1.8.2018 alkaen. Vuosityöajasta laadittiin vuoden 2018 kuluessa työnantaja- ja työntekijäosapuolen yhteisesti hyväksymä vuosityöajan soveltamisohje. Vuosityöaika muuttaa erityisesti opettajien työaikaa ja vaikuttaa myönteisesti sekä koulutustoiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen ympärivuotisesti.

Kuntayhtymä näkee tärkeäksi vahvistaa opetushenkilöstön työelämävalmiuksia ja -osaamista. Tavoitteena on, että toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa oleva opetushenkilöstö käy työelämäjaksolla vähintään kerran kolmen vuoden aikana.

## 2 TAVOITTEET

Raahen koulutuskuntayhtymälle laaditaan kuntayhtymän hallituksen hyväksymä toimintasuunnitelma vuodelle 2019, joka pohjaa voimassa olevaan strategiaan sekä määriteltäisiin kehittämissuunnitelmiin vuosille 2017 – 2019. Kuntayhtymän toiminnallisten tavoitteiden määrittelyssä on huomioitu 1.1.2018 voimaan astuvan lakiuudistuksen ja ammatillisen koulutuksen reformin tuomat uudistukset.

### 2.1 Yleistavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain kunkin koulutuksen järjestäjän tulevan vuoden tavoitteellisten opiskelijavuosien määrän. Lisäksi vahvistetaan kunkin koulutuksen järjestäjän tulevan vuoden suoritusrahoituksen perusteena käytettävät suoritemäärät. Ministeriön tämänhetkisen aikatauluarvion mukaan koulutuksen järjestäjät saavat varainhoitovuoden 2019 suoritepäätökset marraskuun 2018 lopussa. Ministeriön suoritepäätösten valmisteluaineiston mukaisesti, vuoden 2019 suoritepäätökset noudattanevat lähtökohtaisesti vuoden 2018 suoritepäätöksiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen pohjalta järjestämisluvan vähimmäisopiskelijavuosien 890 lisäksi Raahen koulutuskuntayhtymään suoritepäätöksellä jaettavat tavoitteelliset opiskelijavuodet olivat vuonna 2018 yhteensä 92 opiskelijavuotta:

- Vähimmäisopiskelijamäärä	890
- Kohdentamattomat opiskelijavuodet	37
- Työvoimakoulutukseen kohdennettavat opiskelijavuodet (pl. erillinen lisäkohdennus nuorisotyöttömyyden vähentämiseen ja osaamistarpeisiin vastaamiseen)	40
- Maahanmuuttajien koulutukseen kohdennettavat opiskelijavuodet	5
- Nuorisotyöttömyyden vähentämiseen ja osaamistarpeisiin vastaamiseen kohdennettavat opiskelijavuodet, omaehtoinen koulutus (lisäkohdennus)	10
- Nuorisotyöttömyyden vähentämiseen ja osaamistarpeisiin vastaamiseen kohdennettavat opiskelijavuodet, työvoimakoulutus (lisäkohdennus)	0
- Varainhoitovuoden 2018 tavoitteelliset opiskelijavuodet yhteensä	982

## 2.2 Toiminnalliset tavoitteet

Strategian mukaisesti Raahen koulutuskuntayhtymän tavoite on tarjota laadukkaita ja joustavia koulutuksia, joiden jälkeen asiakas työllistyy, siirtyy jatko-opintoihin tai aloittaa yritystoiminnan. Raahen koulutuskuntayhtymä on tehnyt pitkäaikaista ja läheistä yhteistyötä alueen elinkeino- ja yritys-elämän kanssa ja kaikkien koulutusalojen suunnittelussa huomioidaan työelämän osaajatarpeet ja suunnittelu tehdään yhteistyössä alan työelämätoimijoiden kanssa.

Vuoden 2019 tavoitteena on kehittää edelleen moduuli-/tutkinnonosapohjaista toimintatapaa. Tällöin pystymme tarjoamaan asiakkaille joustavamman opetusmenetelmän ja pystymme mahdollistamaan opiskelijoille ympärivuotisen opintoihin hakeutumisen. Käytännössä tämä tarkoittaa kykyä ottaa vastaan uusia opiskelijoita ympäri vuoden ja järjestää heille tarkoituksenmukainen, työelämälähtöinen opintopolku ammattiin. Henkilökohtaiset osaamisen kehittämissuunnitelmat mahdollistavat jatkossa entistä yksilöllisemmät oppimispolut ja tiiviimmän ohjauksen opintojen rinnalla. Tällöin opiskelijoita pystytään tukemaan ennakkoiden opintojen alusta lähtien tutkinnon osien ja tutkintojen suorittamisessa, parantamaan työllistymistä sekä jatko-opintoihin siirtymistä ja tarjoamaan tarvittaessa tukitoimia, jotta keskeytykset pystytään ehkäisemään.

Raahen koulutuskuntayhtymän voimassa olevan strategian mukaiset arvot ja visio:

### Visio:

Koulutuskeskus Brahe on laadukas ja verkostoitunut ammatillisen koulutuksen osaaja.



**Arvot:**

- Laadukas
  - Hankkimallaan koulutuksella opiskelija työllistyy tai siirtyy jatko-opintoihin
- Joustava
  - Pedagogiset ratkaisut mahdollistavat yksilöllisen opintopolun ja lisäksi koulutuksella vastataan yrityselämän muuttuviin tarpeisiin
- Osaava
  - Osaava henkilöstö ohjaa opiskelijasta osaavan tekijän
- Yhteisöllinen
  - Toisista välittävä yhteisö, joka antaa tilaa uusille toimintamalleille ja uuden luomiselle

Toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2019:

Raahen koulutuskuntayhtymässä on kolmivuotinen kehittämisohjelma, jonka toiminnalliset tavoitteet jakaantuvat viiden pääteeman alle, jotka ovat 1. Asiakas toiminnan ytimessä, 2. Yhteistyöllä ja verkostoilla tuloksia, 3. Osaamisperusteinen & vaikuttava ja laadukas koulutus, 4. Taloudellinen kannattavuus sekä 5. Laatutyö ja kehittäminen. Jokaisen pääteeman alle on määritetty kuntayhtymätasoisesti 3-5 toiminnallista tavoitetta, joiden suunnittelu ja toimeenpano tehdään vuoden 2019 aikana.

## 1. Asiakas toiminnan ytimessä:

- Opiskelijat edellä
  - Opintojen suorittaminen läpi vuoden / jatkuvat oppimisympäristöt
  - HOKS - yksilölliset opintopolut ja jatkuva opinto- ja uraohjaus
  - Asiakaspalautteet: opiskelijat ja työelämäkumppanit keskiarvo 4
- Yhdessä yritysten ja elinkeinoelämän kanssa
  - Työelämän ja koulutuksen yhteistyöryhmät (toiminnan kehittäminen, auditointi)
  - Yhteistyö yritys- ja elinkeinotoimijoiden kanssa
  - Arviointi- ja työpaikkaohjauksen kehittäminen
  - Oppisopimuksen hyödyntäminen osaamisen hankkimisessa
  - Työllistymispolut, opiskelijoiden työllistymisen tukeminen
  - Opetushenkilöstön työelämäjaksot
  - Verkostomainen toimintatapa
  - Järjestämislupia haetaan tarvittaessa lisää työelämän osaajatarpeiden mukaisesti

## 2. Yhteistyöllä tuloksia ja uusia kokeiluja

- Verkostot
  - Verkostomaisen toimintamallin kehittäminen yhdessä yritysten ja elinkeinoelämän sekä perusopetuksen, muiden toisen asteen toimijoiden sekä korkeakoulujen kanssa. Korkeakoulu yhteistyön ansiosta opiskelijoilla on mahdollisuus jatkaa korkeakouluopintoihin ja osallistua tutkimus- ja kehittämistyön käytännön kokeilutoimintaan (mm. hankeyhteistyö)

- Jatko-opintopolut aloille, korkeakouluysteistyön tiivistäminen kaikilla aloilla
  - Valtakunnalliset ja alueelliset verkostohankkeet
  - Toisen asteen koulutuksen järjestäjien yhteistyö
  - Kv-toiminta ja koulutusvienti
    - Opiskelijoiden ja opetushenkilöstön kv-vaihdot joka alalta
    - Kv-ympäristössä työskenteleminen, opintokokonaisuus käynnistyy
    - Koulutusvientipalveluiden kartoittaminen
3. Osaamisperusteinen & vaikuttava ja laadukas koulutus
- Non-stop – opetus ja jatkuva sisäänotto kaikilla aloilla
  - Yhteis- ja tiimiopettajuus, moduulipohjainen opetus
  - Osasto- ja opistorajat ylittävä yhteistyö, vertaisauditointi
  - Pedagogiset uudistukset jatkuvan sisäannon ja tiimiopettajuuden tukemiseksi
  - Monimuotoiset oppimisympäristöt: verkko-opetuksen kehittäminen
4. Taloudellinen kannattavuus
- Taloudellinen toiminta talousarvion pohjalta
  - Täyttömäärä 110 % vuodelle 2019 määritellyissä opiskelijavuosissa mitattuna
  - Keskeyttämisten vähentäminen
  - Tilojen käytön tehostamisen selvitykset
5. Laatutyö ja kehittäminen
- Kuntayhtymän laatujärjestelmän edelleen kehittäminen
  - Valittujen kehittämistyökalujen jatkuva käyttö kuntayhtymässä ja osastoilla: onnistumiskeskustelukäytäntö, tulokortit, jatkuva parantaminen, 5S ja tulevaisuuden muistelu, 70/20/10
  - Markkinoinnin ja viestinnän kehittäminen

### Opiskeluhoolto ja muut tukitoimet

Koulutuskuntayhtymän opiskelijapalveluiden tiimi on työstänyt suunnitelmia opiskeluhoillon ja tukitoimien tarpeisiin. Lakisääteisen opiskeluhoitosuunnitelman lisäksi on laadittu opinto-ohjaussuunnitelma, erityisopetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, opiskelijahyvinvoinnin suunnitelma ja päihdestrategia. Suunnitelmat on hyväksytty johtoryhmässä. Tavoitteena on yhtenäistää käytäntöjä koulutuskuntayhtymän opistoissa, jotta taataan tasavertaiset palvelut kaikille opiskelijoille.

Opiskeluhoitosuunnitelma on tehty voimassaolevan Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisesti. Opiskelijahuollon kokonaistarvetta arvioidaan kouluterveyskyselyn, opiskelija- ja henkilöstöpalautteen sekä huoltajien palautteiden pohjalta. Lain velvoittama yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskelijahuolto kuvataan tarkasti opiskelijahuolto-suunnitelmassa. Opiskeluhoillon painopisteenä on ennaltaehkäisevä toiminta.

Opiskeluhoillon kokonaisuuteen sisältyvät opiskeluterveydenhuolto-, kuraattori- ja psykologi- sekä kasvatusohjaajan palvelut. Kasvatusohjaajan palvelut ovat oppilaitoksen tarjoamia palveluja, eivätkä ne kuulu lain määrittämiin opiskeluhoillonpalveluihin.

Kasvatusohjaajien palveluilla on nähty merkittävä ennaltaehkäisevä vaikutus mm. keskeyttämisten vähentämisessä. Ruukin maaseutuopistossa on lisäksi asuntolanohjaaja. Oppilaitosten opintojen ohjaus ja ammatillisten erityisopettajien antamat palvelut toimivat kiinteästi yhteistyössä opiskeluhuoltopalveluiden kanssa.

Kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä vastaa Raahen kaupunki, opiskeluterveydenhuoltopalvelusta Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä. Siikajoen kunta tarjoaa koulukuraattori- ja psykologipalvelut Ruukin maaseutuopistolle. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 9§.)

Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien ja opiskeluhuollon palveluista vastaavien työntekijöiden tehtävänä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista.

Opinto-ohjaus auttaa opiskelijaa suunnittelemaan omaa opintopolkuaan, tukee häntä opintojen eri vaiheissa ja kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia suunnitelmia ja valintoja. Opinto-ohjauksella edistetään opintojen tavoitteellisuuden, suunnitelmallisuuden ja valinnaisuuden toteutumista sekä ehkäistään opintojen keskeyttämistä. Tavoitteena on myös tukea opiskelijan ammatillista kasvua sekä sijoittumista jatko-opintoihin tai työelämään. Opinto-ohjauksen kokonaisuudesta vastaa opinto-ohjaaja, mutta ohjaustyöhön osallistuvat aktiivisesti myös kaikki muut opettajat ja ohjaajat. Vastuupettaja on ”lähiohjaaja”, joka perehdyttää opiskelijansa koulun käytänteisiin, toimii tiedottajana, edistää ryhmähengen syntymistä, seuraa vastuupöskelijöiden opintojen etenemistä ja poissaoloja ja osallistuu koulun ja kodin yhteistyöhön. Aineenopettaja ohjaa ja seuraa oman aineensa opiskelua ja tekee yhteistyötä vastuupöskelijöiden ja opinto-ohjaajan kanssa. Tarkemmin opinto-ohjausta kuvataan opinto-ohjaussuunnitelmassa.

Raahen koulutuskuntayhtymässä on saatavilla ammatillista erityisopetusta. Ammatillinen erityisopetus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat opinnoissaan ja jatkosijoittumisessaan erityistä tukea. Tuen tarpeen syitä ovat esimerkiksi oppimisvaikeudet, psyykkiset tai sosiaaliset ongelmat sekä fyysiset sairaudet. Ammatillisessa erityisopetuksessa opetus toteutetaan integroituna omassa ryhmässä sekä tarvittaessa pienryhmissä. Lisäksi opiskelijoille tarjotaan henkilökohtaista ohjausta ja tukea niin opinnoissa kuin päivittäisessä elämässä. Erityisopettajan ohjauksessa voi suorittaa myös rästiin jääneitä tehtäviä suunnitelmallisesti ja yksilöllisen tuen avulla. Erityisopetusta kuvataan tarkasti erityisopetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa.

Oppilaitoksen hyvinvoinnilla tarkoitetaan kokonaisvaltaista tapaa tehdä opetustyötä, kasvattaa nuoria ja kasvaa itse. Hyvinvointia synnyttävään ja tukevaan toimintakulttuuriin kuuluvat avoimuus, turvallisuus, luottamuksellisuus ja yhteisöllisyys. Oppilaitoksen hyvinvointi on yhteisöllistä toimintaa ja laki velvoittaa koko henkilökunnan sitoutumista hyvinvointia tukevaan toimintakulttuuriin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen oppilaitoksessa vaatii mahdollisuuksien luomista opiskelijoille. Toiminnan rakenteiden ja olosuhteiden tulee olla sellaiset, että ne tukevat opiskelijöiden oppimista ja kannustavat terveyttä edistäviin valintoihin.

Yhtenäisen päihdetoimintamallin taustalla ovat voimassa oleva lainsäädäntö sekä Sosiaali- ja terveysministeriön ja Opetushallituksen suositukset ja ohjeet. Päihteiden ja huumeiden käyttöön puuttumista edellyttävät laillisuus-, kurinpito-, terveys- ja turvallisuussyt. Päihdeongelmien ennaltaehkäisyllä, varhaisella tunnistamisella, hoitoonohjauksella ja kuntoutuksella vähennetään terveyshaittoja, parannetaan työturvallisuutta, vaikutetaan työyhteisön ilmapiiriin sekä parannetaan työn laatua ja tuottavuutta.

Päihdestrategialla tarkoitetaan kaikkia niitä toimintalinjauksia, joiden tavoitteena on opiskelijoiden päihdeongelmien ennaltaehkäisy, niiden havaitseminen ja niihin puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä hoitoonohjaus. Päihdestrategian tavoitteena on selkiinnyttää ja yhtenäistää oppilaitosten ehkäisevää päihdetyötä. Tämä suunnitelma sisältää toisen asteen oppilaitosten toimintamallin ehkäisevään päihdetyöhön, hyvinvoinnin vahvistamiseen, hoitoonohjaukseen sekä tukitoimien käynnistämiseen. Päihdestrategian toimivuutta arvioidaan parittomina vuosina toteutettavan kouluterveyskyselyn avulla oppilaitosten opiskelijahuoltoryhmissä sekä moniammatillisessa työryhmässä. Ennaltaehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyön toimintasuunnitelma laaditaan joka toinen vuosi opiskelijapalveluiden tiimissä.

### Muu ammatillinen koulutus

Muu ammatillinen koulutus toteutetaan elinkeinoelämän tarpeiden mukaisesti koulutuskokonaisuuksina tai täsmäkoulutuksina Raahen Osaamiskeskus Oy:n toimintana. Koulutuksia painotetaan eri alojen työvoimatarpeiden mukaisesti.

### Kaksoistutkinto

Raahen koulutuskuntayhtymän opistoissa opiskellessaan opiskelijan on mahdollista suorittaa kaksoistutkinto eli ammatillisen tutkinnon lisäksi myös ylioppilastutkinto. Raahen seutukunnan kaksoistutkintojärjestelmä uudistettiin syksyllä 2018, josta lähtien uudet kaksoistutkinnon suorittajat opiskelevat ns. vaihtojaksojärjestelmässä, joka takaa opiskelijoille sujuvamman kaksoistutkinnon suorittamisen.

### Opiskelijakuntien vaikuttamismahdollisuudet

Tavoitteena on lisätä opiskelijakuntien vaikuttamismahdollisuuksia koulutuskuntayhtymän kehittämisessä ja mm. ammatillisissa neuvottelukunnissa, tiimeissä ja lisäksi erilaisissa työryhmissä on opiskelijajäseniä. Opiskelijakunnan toimintaan kuuluu yhteisöllisyyden ylläpito ja kehittäminen sekä opiskelijoiden edunvalvonta tiimeissä ja toimikunnissa.

## Yrittäjyysopinnot

Tulevaisuudessa yhä useamman opiskelijan ennustetaan työllistyvän jossakin työuransa vaiheessa oman yrityksen kautta. Raahen koulutuskuntayhtymän yrittäjyyskoulutuskokonaisuuksia on kehitetty monialaisesti vuoden 2018 aikana ja tavoitteena on, että opiskelijat pystyvät suorittamaan uudistuneet yrittäjyysopinnot vuodesta 2019 lähtien. Yrittäjäopintojen rinnalla painotetaan kaikilla aloilla yrittäjämäistä asennetta, joka on merkityksellinen kaikissa tulevaisuuden työtehtävissä.

Raahen koulutuskuntayhtymä on mukana Nuori Yrittäjyys eli NY-toiminnassa. Toimintaan osallistuville opiskelijoille kertyy vuoden aikana vähintään viisi opintoviikkoa yrittäjyysopintoja. Tavoitteena on, että NY-toimintaan osallistuu vuosittain aktiivisia, yrittäjyydestä kiinnostuneita opiskelijoita eri aloilta. Raahen koulutuskuntayhtymässä toimii lisäksi ”*Brahen osku*” -osuuskunta opiskelijoiden yrittäjyyden edistämiseksi.

## Kansainvälisyys

Raahen koulutuskuntayhtymän kansainvälisyysstrategia päivitettiin syksyllä 2016. Strategia pohjautuu kuntayhtymälle myönnettyyn liikkuvuusperuskirjaan (VET Mobility Charter). Liikkuvuusperuskirjan eli niin sanotun akkreditoinnin tarkoituksena on kannustaa oppilaitoksia kansainvälistymisen strategiseen suunnitteluun, ja sen tavoitteena on pitkäjänteinen ja laadukas opiskelija- ja henkilöstöliikkuvuuden suunnittelu ja toteutus. Akkreditointi oikeuttaa kevennettyyn hakumenettelyyn ammatillisen koulutuksen liikkuvuushankkeiden (KA1) hakukierroksilla vuosina 2016 -2020. Strategian mukaisesti liikkuvuuksia on kyseisellä kaudella opiskelijoilla 260 ja henkilökunnalla 84.

Kansainvälisen toiminnan tavoitteena on opetuksen ja oppimisen laadullinen kehittäminen, tiedotustoiminnan parantaminen sosiaalisen median välineitä käyttämällä, henkilöstön kieli- ja kulttuuritaitojen parantaminen ja alueellisen yhteistyön lisääminen. Toiminta sisältää koti- ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen rakentamista ja laajentamista, opiskelija- ja asiantuntijaliikkuvuutta, projektitoimintaa, kieli- ja kulttuuriopintoja sekä tukitoimia, joilla edistetään kansainvälisyyskehitystä. Toiminnan avulla opiskelijoita valmennetaan työelämän edellyttämään kansainvälisyyteen ja solmitaan koulutussopimuksia ulkomaisten yritysten kanssa. Koulutuskuntayhtymä on mukana myös kansainvälisissä strategisissa kumppanuushankkeissa (KA2) sekä NordPlus -hankkeissa. Niiden avulla saadaan rahoitusta mm. yritystoiminnan ja opinto-ohjauksen kehittämiseen. Kv-toiminnassa hyödynnetään myös ECVET-järjestelmää.

Yhteistyön keskeisenä toteutusmuotona on opiskelija- ja opettajavaihto. Opiskelijavaihtoissa pyritään vastavuoroisuuteen siten, että niin vaihto- kuin vierailevien opiskelijoiden määrä olisi tasapainossa. Kuntayhtymässä tarjotaan kaikilla-aloilla tasa-arvoiset mahdollisuudet kansainvälistymiseen. Opiskelijoiden ulkomaiset opinnot ja työssäoppiminen rahoitetaan pääosin EU- ja OPH-hankkeilla.

Tärkeimmät ulkomaiset yhteistyöorganisaatiot sijaitsevat Saksassa, Sloveniassa, Unkarissa, Puolassa, Ranskassa, Espanjassa, Italiassa, Virossa, Englannissa, Ruotsissa, Hollannissa, Latviassa, Liettuassa Slovakiassa ja Irlannissa. Opiskelijavaihto on mahdollista kaikilla kuntayhtymän oppilaitosten tarjoamilla aloilla.

Kansainvälistä toimintaa toteuttavat opettajat ja opiskelijat. Heidän apunaan ovat kansainvälisyystyöryhmä ja opistojen kv-koordinaattorit. Raahen ammattiopistossa on toimistosihteeri, joka avustaa kaikkia kuntayhtymän oppilaitoksia kv-työn toteutuksessa. Yhteydenpidossa partnereiden ja ulkomaanjaksoilla olevien kanssa hyödynnetään mobiiliteknologiaa ja sosiaalista mediaa.

### Hanke- ja kehittämistoiminta

Raahen koulutuskuntayhtymän toteuttamien hankkeiden budjetit vuodelle 2019 ovat yhteensä noin 886 500 euroa (kv-hankkeet 142 200 € ja muut hankkeet 772 300 €). Omarahoitusosuudet hankkeille ovat vuonna 2019 yhteensä noin 170 000 €(kv-hankkeilla noin 2 600 € ja muilla hankkeilla 167 400 €).

Meneillään olevat kansainvälisyshankkeet ovat;

**VET Mobility Charter** (Erasmus+, KA1, vuoden 2020 loppuun saakka, KY:n oma hanke): Tavoitteena on tarjota kaikille kuntayhtymän opiskelijoille ja henkilökunnalle tasa-arvoiset mahdollisuudet kansainvälistymiseen.

**ArtECult VII** (Erasmus+, KA1, verkostohanke): Verkosto lähettää opiskelijoita, vastavalmistuneita ja opettajia laadukkaille, ammattitaitoa laajentaville ja työllistämistä edistävälle 4–15 viikon ulkomaanjaksoille.

**European Pathway - a gateway to work** (Euroopan komissio, verkostohanke): Hankkeen tavoitteena on pilotoida ja kehittää pitkäkestoisia (6-12 kk) työssäoppimisjaksoja ulkomailla. Tällä pyritään edistämään osallistuvien opiskelijoiden osaamista ja parantamaan heidän työllistymistään koko Euroopan alueella.

**Finland-Poland** (Erasmus+, KA2): Animation and ICT as a new quality of enhancing the pedagogy of cultural heritage of Finland and Poland.

**From Past to future** (Nordplus Junior): The idea of the project is to research old eating habits, traditions and methods of making healthy food of our countries, revive them into modern life and make use of them in modern days. The aim is to combine ecological issues with culinary heritage of Baltic and Nordic countries. The project will elaborate the training package (training-methodological material) for adult learners and create electronic recipe book containing food recipes of all partner countries.

**Educational methods and pedagogical tools in design and art** (Nordplus Junior): Liikkuvuushanke, asiantuntijavaihdot; 4 opettajaa Latviaan/Riikaan 1 viikoksi, opettajan täytyy valmistella työpaja, jonka järjestää opiskelijoille

Muut vuonna 2019 toteutettavat hankkeet:

**LYY- luovasti töihin** (ESR, RKKY:n oma hanke): Hankkeen taustana on vuosina 2015–17 toteutettu Viestintä PRO -hanke (S20091). Tässä hankkeessa hyödynnetään Viestintä PRO -hankkeessa saatuja kokemuksia opetuksen kehittämisestä. Hankkeessa tullaan keskittymään työssäoppimisen toteuttamiseen ryhmätyönä, etäohjausmallien kehittämiseen sekä yhteistyöhön muiden kuin luovan alan yritysten kanssa. Tämä johtaa yrityslähtöisempään koulutuksen toteuttamiseen ja madaltaa työelämään siirtymisen kynnyksiä

**OSATA** (ESR, verkostohanke): Tässä hankkeessa haemme uusia toimintamalleja ja käytäntöjä opetus- ja työllisyyspalveluiden kehittämiseksi tavoitteena työllistyminen alueen elinvoimastrategianmukaisille aloille. Raahen koulutuskuntayhtymän kokemukset mm. Työllisyyden kuntakokeiluhankkeesta rohkaisevat kokeilemaan, soveltamaan ja kehittämään edelleen jo aikuistenhjauksessa toteutettuja itsearviontityökaluja nuorten opiskelijoiden osaamisidentiteetin rakentumisen ja päätöksenteon tueksi yhdessä nuorten ja ohjaajien kanssa.

**Ohjaamotoiminnan käynnistäminen Raahessa 2018-2019** (ESR, verkostohanke): Hankkeessa perustetaan monialainen palvelupiste, jonka kautta nuoren on yhden luukun periaatteella mahdollista ohjautua tarvitsemiinsa palveluihin. Ohjaamo tukee nuoria sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittämisessä, urasuunnittelussa, koulutautumisessa ja työllistymisessä. Hankkeen avulla kehitetään myös nuorille suunnattua työpaja- ja harrastetoimintaa nuorten lähtökohdista käsin.

**Yrittäjyyskasvatuksen strategian toiminnallistaminen 2018-2020** (ESR, verkostohanke): Hankkeen keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet; Tiimiopettajuuden/yhteisopettajuuden kehittäminen. Osku osuuskunnan päivittäminen ajan henkeen sopivaksi. Keskeisiä toimenpiteitä ovat yrittäjyyden polun saaminen osaksi tutkintorakennetta sekä opetushenkilöstön yrittäjyysosaamisen kehittäminen yli koulutusalojen. Kesäyrittäjyyden käynnistäminen parturikampaamo-osastolla. Rohkeat kokeilut yhteistyön kehittämiseen ammattikorkeakoulujen kanssa.

**InduSTAR kehittämishanke 2018-2020** (ESR, verkostohanke): hankkeessa RKKY:lle toteutetaan kaksivaiheisesti moderni, monikäyttöinen ja toimialariippumaton TKI- ja opetusympäristö. Hankkeen päätyttyä RKKY:llä on käytössään ja ylläpidettävään sekä laite- ja ohjelmistoinfrastruktuuri, ympäristön hyödyntämisaosaaminen ja ketterän sovelluskehityksen innovaatioprosessi.

**InduSTAR investointihanke 2018–2020** (EAKR, verkostohanke): hanke keskittyy kahteen toisiinsa kytkeytyvään pääkokonaisuuteen: ajanmukaisen, tarvelähtöisen osaamisinfrastruktuurin rakentamiseen ja siihen sidotun käyttö- ja soveltamisaosaamisen kasvattamiseen. Hanke etenee johdonmukaisesti ja vaiheittain alkaen RKKY:n TKI- ja opetusympäristön perusvalmiuksien luomisesta, edeten seuraavaksi osaamisen kehittämiseen soveltavassa työosuudessa, ja päättyen innovaatioympäristön laite- ja ohjelmistokokoonpanon kysyntäperustaiseen päivittämiseen.

**Parasta Palvelua Pohjoinen** (OKM, verkosto): Hanke on reformin toimeenpanoa toteuttava valtakunnallinen ohjelma, johon kytkeytyy mukaan koko maan kattava koulutuksen järjestäjäverkosto. Ohjelman osapuolet toteuttavat pääosin yhteisiä toimenpiteitä, joiden avulla asiakkaat (työnantajat, opiskelijat) saavat yhdenmukaisen kaikille koulutuksen järjestäjille yhtenäisen koulutus- tai oppisopimustoiminta/palveluprosessin.

**Parvessa parempi 2** (OPH, verkostohanke); Hankkeen tavoitteena on kehittää oppilaitoksien yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja sekä edistää osallisuutta.

**AmisOsaa** (OPH, verkostohanke); Hankkeessa keskitytään kahteen osa-alueeseen: opetus- ja ohjausprosessiin ja monipuolisiin työelämäpalveluihin. Molemmilla alueilla on omat tavoitteensa: ensimmäisessä kouluttajien uraohjaustaitojen kehittäminen ja toisessa työyhteisöjä tukevien valmennuspalveluiden rakentaminen.

**Verkotu Porukkaan** (OPH, verkostohanke); Hankkeen tavoitteena on keskittää koko opiskelijan oppimisprosessi näkyväksi e-perusteiden mukaisesti. Tutkinnon osittain luodaan tutkinnon kaikista osista muodostuva laadukas verkko-oppimisympäristö.

Verkkoympäristö tuo opiskelijan koko opintopolun näkyväksi, jolloin opiskelijan on mahdollista edetä osaamisperusteisesti ja tavoitteellisesti.

**Parasta Digiohjausta** (OKM, verkosto); Erityisavustus oppisopimuskoulutuksen ja koulutussopimuksendigitaalisten palveluiden kehittämiseen tukemaan työpaikkaohjaajien ja opetushenkilöstön yhteistyötä.

## 2.3 Tukipalvelut

### It-palvelut

It-palvelut hankitaan toistaiseksi Raahen kaupungilta ostopalvelusopimuksella.

### Kiinteistönhoito

Kiinteistönhoito järjestetään opistoissa pääosin omana tuotantona. Lumityöt on ulkoistettu yksityiselle yritykselle. Kuntayhtymässä toimii osa-aikainen kiinteistövas-taava, joka huolehtii kiinteistöjen kunnossapidosta ja muutostöistä sekä ja määrääi-kaistarkastuksista.

### Kirjanpito

Kuntayhtymän kirjanpitolpalvelut hankitaan Raahen kaupungilta ostopalvelusopimuk-sella.

### Koulukuljetukset

Nykyisen lainsäädännön mukaisesti koulumatkatuki maksetaan opintotukikeskuksen kautta osana opintotukea.

### Laitoshuolto

Laitoshuolto järjestetään omana tuotantona kaikissa yksiköissä. Laitoshuollon tavoit-teena on työ- ja opiskeluympäristöjen sekä muiden tilojen pitäminen viihtyisinä, terveel-lisinä ja turvallisina.

### Majoitus

Ruukin maaseutuopistolla on oma opiskelija-asuntola, jossa on asuntolapaikkoja 80 opiskelijalle. Kuntayhtymän muiden oppilaitosten opiskelijat vuokraavat opiskelija-asuntonsa yleensä vapailta vuokramarkkinoilta.



### Opiskelijapalvelut

Kuntayhtymän oppilaitoksilla on omat toimistosihteerit, jotka vastaavat muun muassa oppilaitosten opiskelijapalveluista ja hoitavat keskeisiä opiskeluun liittyviä käytännön asioita.

### Palkanlaskenta

Palkanlaskentapalvelut hankitaan Raahen kaupungilta ostopalvelusopimuksena.

### Ruokahuolto

Raahen ammattiopistossa ja Lybeckerin opistossa opiskelijoiden ateriat hankitaan Raahen kaupungilta. Ruukin maaseutuopistossa on oma keittiö ja ruokahuolto.

### Terveydenhuolto

Opiskelijoiden terveydenhuolto järjestetään Raahen seudun terveydenhuollon kuntayhtymän kautta.

### Varastointi

Kuntayhtymän varastopalvelut on siirretty osaksi oppilaitosten osastojen toimintoja. Toimintaa on edelleen kehitettävä vuoden 2019 aikana kuntayhtymän materiaalitoimintojen sujuvuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi.

## **2.4 Toimintasuunnitelman tavoitteet vuosille 2019–2022**

### Raahen ammattiopisto

Opisto tarjoaa opiskelijoille hyvät ja monipuoliset opiskelumahdollisuudet sekä kehittää opetusta ja sen laatua ja vaikuttavuutta jatkuvasti. Tarvittaessa uusia järjestämislupia haetaan ja koulutusaloja käynnistetään työelämän osaajatarpeiden pohjalta. Lisäksi seurataan opiskelijoiden keskeyttämistä, työllistymistä ja jatko-opintoihin sijoittumista Opetushallituksen tuloksellisuusrahoituksen vaikuttavuusmittarista sekä Tilastokeskuksen tilastoista.

- Keskeyttämisprosentti on korkeintaan 5 %
  - Opiskelijoiden työllistyminen on 70 %
  - Jatko-opintoihin sijoittumisen osuus on 10 %
  - Kaksoistutkintoa opiskelee vähintään 10 opiskelijaa
1. Koulutuksen laatua parannetaan opettajien täydennyskoulutuksen, työelämäjaksojen, itse- ja vertaisarvioinnista saadun informaation avulla

- Henkilökunnan ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä tuetaan: koulutusmenoihin varataan henkilöstömenoista vähintään 3 %
  - Päätoimisten opettajien muodollinen pätevyys on vähintään 90 %
  - Asiakaspalaute yli 4 (ARVO-palautteet)
2. Opiston taloutta hoidetaan kestäväällä ja vakaalla pohjalla
- Opiskelijakohtaiset kustannukset ovat valtakunnallista keskiarvoa
  - Opiston täyttöaste suhteessa budjetoituun on noin 110 % eli opiskelijavuositavoite on 640.
  - Henkilökunnan (henkilötyövuosien) määrä suhteutetaan opiskelijamäärään, jolloin se on korkeintaan 0,14.
  - Muuta ammatillista koulutusta järjestetään alueen tarpeiden mukaan (Raahen Osaamiskeskus Oy)
3. Kansainvälistymisen tavoitteet
- Työssäoppimassa tai opiskelemassa ulkomailla on 30 - 40 opiskelijaa lukuvuosittain.
  - Asiantuntijaliikkuvuuteen osallistuu 5 - 10 opettajaa 1 - 2 viikon vaihtojaksoilla.
  - Tiivistetään yhteistyötä Raahen alueen yrityksiin.
  - Vahvistetaan ja laajennetaan oppilaitoksen eurooppalaista yhteistyöverkostoa.
  - Otetaan huomioon kv-toiminnassa kuntayhtymälle Erasmus+-ohjelmalle vuosille 2016 - 2020 myönnetty akkreditointi.
  - Varaudutaan teollisten investointien mm. Pyhäjoelle rakennettavan ydinvoimalan myötä alueemme elinkeinoelämässä tapahtuviin muutoksiin.
  - Pyritään lisäämään tasa-arvoa kansainvälistymisessä valitsemalla ulkomaanvaihtoihin kaikkien alojen opiskelijoita, maahanmuuttajia ja erityistä tukea opinnoissaan tarvitsevia opiskelijoita.
  - Korostetaan kotikansainvälistymistä ja uutta teknologiaa
  - Koulutuskeskus Brahen kv-toiminnan sisäisen kehittämistiimin jatkaminen.

### Lybeckerin opisto

Opisto tarjoaa opiskelijoille hyvät ja monipuoliset opiskelumahdollisuudet sekä kehittää opetusta ja sen laatua ja vaikuttavuutta jatkuvasti. Tarvittaessa uusia järjestämislupia haetaan ja koulutusaloja käynnistetään työelämän osaajatarpeiden pohjalta. Lisäksi opistossa seurataan opiskelijoiden keskeyttämistä, työllistymistä ja jatko-opintoihin sijoittumista Opetushallituksen tuloksellisuusrahoituksen vaikuttavuusmittarista sekä tilastokeskuksen tilastoista.

- Keskeyttämisprosentti on korkeintaan 5 %
  - Opiskelijoiden työllistyminen on 65 %
  - Jatko-opintoihin sijoittumisen osuus on 15 %
  - Kaksoistutkintoa opiskelee vähintään 10 opiskelijaa
1. Koulutuksen laatua parannetaan opettajien täydennyskoulutuksen, työelämäjaksojen, itse- ja vertaisarvioinnista saadun informaation avulla.
- Henkilökunnan ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä tuetaan: koulutusmenoihin varataan henkilöstömenoista vähintään 3 %
  - Päätoimisten opettajien muodollinen kelpoisuus on vähintään 90 %
  - Asiakaspalaute yli 4 (ARVO-palautteet)

2. Lybeckerin opiston taloutta hoidetaan kestävällä ja vakaalla pohjalla.
  - Opiskelijakohtaiset kustannukset ovat valtakunnallista keskiarvoa
  - Oppilaitoksen täyttöaste on noin 110 % eli opiskelijavuositavoite on 285.
  - Henkilökunnan (henkilötyövuosien) määrä suhteutetaan opiskelijamäärään, jolloin se on korkeintaan 0,12.
  - Muuta ammatillista koulutusta järjestetään alueen tarpeiden mukaan (Raahen Osaamiskeskus Oy)
  
3. Kansainvälistymisen tavoitteet
  - Työssäoppimassa tai opiskelemassa ulkomailla on 20 opiskelijaa lukuvuosittain.
  - Oppilaitoksella on yhteydet useaan eurooppalaiseen alan oppilaitokseen.
  - Asiantuntijaliikkuvuuteen osallistuu 1 - 3 opettajaa vuosittain ja lisäksi hanketyöhön kansallisesti ja kansainvälisesti.
  - Varaudutaan teollisten investointien mm. Pyhäjoelle rakennettavan ydinvoimalan myötä alueemme elinkeinoelämässä tapahtuviin muutoksiin.
  - Pyritään lisäämään tasa-arvoa kansainvälistymisessä valitsemalla ulkomaanvaihtoihin kaikkien alojen opiskelijoita, maahanmuuttajia ja erityistä tukea opinnoissaan tarvitsevia opiskelijoita.
  - Korostetaan kotikansainvälistymistä ja uutta teknologiaa
  - Koulutuskeskus Brahen kv-toiminnan sisäisen kehittämistiimin jatkaminen.

### Ruukin maaseutuopisto

Opisto tarjoaa opiskelijoille hyvät ja monipuoliset opiskelumahdollisuudet sekä kehittää opetusta ja sen laatua ja vaikuttavuutta jatkuvasti. Tarvittaessa uusia järjestämislupia haetaan ja koulutusaloja käynnistetään työelämän osaajatarpeiden pohjalta. Lisäksi opistossa seurataan opiskelijoiden keskeyttämistä, työllistymistä ja jatko-opintoihin sijoittumista Opetushallituksen tuloksellisuusrahoituksen vaikuttavuusmittarista sekä Tilastokeskuksen tilastoista.

- Keskeyttämisprosentti on korkeintaan 5 %
  - Opiskelijoiden työllistyminen on vähintään 70 %
  - Korkea-asteen jatko-opintoihin sijoittumisen osuus on 10 %
  - Kaksoistutkintoa opiskelee vähintään 5 opiskelijaa
1. Koulutuksen laatua parannetaan opettajien täydennyskoulutuksen, työelämäjaksojen, itse- ja vertaisarvioinnista saadun informaation avulla.
    - Henkilökunnan ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä tuetaan: koulutusmenoihin varataan henkilöstömenoista vähintään 3 %
    - Muodollinen kelpoisuus on vähintään 90 %:lla päätoimisista opettajista
    - Asiakaspalaute yli 4 (ARVO-palautteet)
  
  2. Opiston taloutta hoidetaan kestävällä ja vakaalla pohjalla.
    - Opiskelijakohtaiset kustannukset ovat valtakunnallista keskiarvoa
    - Oppilaitoksen täyttöaste on noin 110 % eli opiskelijatyövuositavoite on 165 opiskelijatyövuotta
    - Henkilökunnan määrä on korkeintaan 0,20 henkilötyövuotta/opiskelija
    - Muuta ammatillista koulutusta järjestetään alueen tarpeiden mukaan (Raahen Osaamiskeskus Oy)

### 3. Kansainvälistymisen tavoitteet

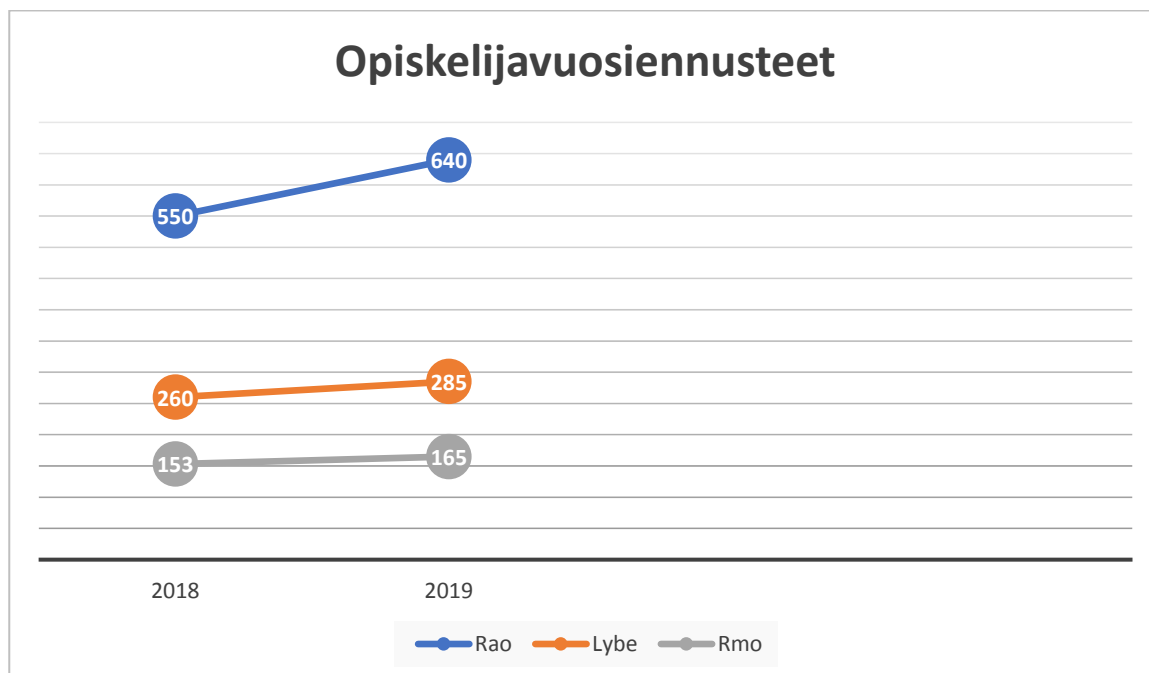
- Työssäoppimassa tai opiskelemassa ulkomailla on vähintään viisi opiskelijaa lukuvuosittain.
- Asiantuntijaliikkuvuuteen osallistuu 1 - 3 opettajaa vuosittain ja lisäksi hanketyöhön kansallisesti ja kansainvälisesti.
- Oppilaitoksella on vuosittain yhteistyötä vähintään yhteen alan eurooppalaiseen oppilaitokseen.
- Varaudutaan teollisten investointien mm. Pyhäjoelle rakennettavan ydinvoimalan myötä alueemme elinkeinoelämässä tapahtuviin muutoksiin.
- Pyritään lisäämään tasa-arvoa kansainvälistymisessä valitsemalla ulkomaanvaihtoihin kaikkien alojen opiskelijoita, maahanmuuttajia ja erityistä tukea opinnoissaan tarvitsevia opiskelijoita.
- Korostetaan kotikansainvälistymistä ja uutta teknologiaa
- Koulutuskeskus Brahen kv-toiminnan sisäisen kehittämistiimin jatkaminen.

### Yhdistelmä opetustoimen tavoitteista vuodelle 2019

#### Opiskelijavuosiarvio vuodelle 2019

	Opiskelijavuositavoite (110%)	PT	AT/EAT
Raahen ammattiopisto	640	570	70
Lybeckerin opisto	285	255	30
Ruukin maaseutuopisto	165	150	15
Yhteensä	1 090		

### Arviot opiskelijavuosiennustuksesta vuosille 2018-2019 on esitetty alla



Opiskelijavuositavoitteet aloittain vuonna 2019**OPISKELIJAVUOSITAVOITE****RAAHEN AMMATTIOPISTO**

## TEKNIIKAN ALAT

Autoala	60
- autoalan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Kone- ja metalliala	120
- kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Rakennusala	70
- rakennusalan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
LVI-ala	40
- talotekniikan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Sähkö- ja automaatioala	65
- sähkö- ja automaatioalan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Laboratorioala	35
- laboratorioalan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	

## PALVELUALAT

Hius-, kauneudenhoito- ja hieronta-ala	60
- hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Ravintola- ja catering-ala	65
- ravintola- ja catering-alan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Kuljetusala	35
- logistiikan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Puhtaus- ja kiinteistöpalveluala	60
- puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	

## MUU KOULUTUS

- valma	15
- muut tutkinnot	15

**LYBECKERIN OPISTO****HUMANISTISET JA TAIDEALAT**

Taideteollisuus-/sisustusala	50
- taideteollisuusalan perustutkinto / sisustusalan osaamisala	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Media- ja kuvallisen ilmaisun ala	170
- media- ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	

**TEKNIikka JA LIIKENNE**

Pintakäsittelyala	65
- pintakäsittelyalan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	

**RUUKIN MAASEUTUOPISTO****MAA- JA METSÄTALOUSALAT**

Maatalousala	50
- Maatalousalan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Hevosala	85
- hevostalouden perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	
Luontoala	30
- luontoalan perustutkinto	
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	

### 3 KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN TALOUS (2019 – 2021)

#### 3.1 Talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaperusteet

Raahen koulutuskuntayhtymän vuoden 2019 talousarviovalmistelu perustuu kuntayhtymän hallituksen hyväksymään vuoden 2019 talousarvion ja vuosien 2020–2021 taloussuunnitelman laadintaohjeisiin. Hallitus vahvistaa lopullisen talousarvion ja käyttösuunnitelmat sekä hyväksyy mahdolliset talousarviomuutokset tilikauden aikana. Talousarvion laadinnassa on noudatettu Kuntaliiton vuonna 2011 julkaisemaa kunnan ja kuntayhtymän talousarvio- ja taloussuunnitelmasuosituksia. Talousarvio on tehty tulosalueittain arvioimalla niiden tulokehitys ja toiminnasta aiheutuvat menot sekä asettamalla niille toiminnalliset tavoitteet. Vuoden 2019 talousarvion laadintaan ovat vaikuttaneet ammatillisen koulutuksen reformi ja muutokset ammatillista koulutusta koskevassa rahoitusjärjestelmässä sekä muutokset kuntayhtymän henkilöstörakenteessa.

#### 3.2 Koulutuskuntayhtymän rahoitus ja sen muutokset

Ammatillisen kulutuksen rahoitusjärjestelmää on uudistettu merkittävästi. Uusi laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) ja sen rahoituksesta korvasi voimassa olevan lain ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 1.1.2018 alkaen. Uuden lain myötä opetuksen järjestäjien saama rahoitus muuttui osittain vaikuttavuus- ja suoritusperusteiseksi. Jatkossa koulutuksen järjestäjien saama kokonaisrahoitus jakautuu perusrahoitukseen, suoritusrahoitukseen, vaikuttavuusrahoitukseen sekä strategiarahoitukseen. Uuteen rahoitusmalliin siirtyminen tapahtuu vaiheittain vuosina 2018 – 2022 siten, että perusrahoituksen osuus kokonaisrahoituksesta laskee ja muiden rahoituslajien osuus kasvaa vuosittain. Vuodesta 2022 eteenpäin ammatillisen koulutuksen rahoitus toteutuu taulukon 3 mukaisesti.

*Taulukko 3*

Rahoitus (2022)	Osuus rahoituksesta	Maksuperuste
Perusrahoitus	50 %	Opiskelijoiden osallistuminen tavoitteelliseen ja ohjattuun koulutukseen.
Suoritusrahoitus	35 %	Suoritetut tutkinnot ja tutkinnon osat.
Vaikuttavuusrahoitus	15 %	Työllistyminen ja jatko-opinnot, opiskelija- ja työelämäpalautte.
Strategiarahoitus	4 % (enintään)	Mahdolliset avustukset koulutuksenjärjestäjille.

Rahoitusmuutoksessa noudatetaan viiden vuoden siirtymäaikaa. Uuteen rahoitusmalliin siirrytään vaiheittain taulukon 4 mukaisesti.

*Taulukko 4*

Rahoitus (2018 – 2022)	2018	2019	2020	2021	2022
Perusrahoitus	95 %	95 %	70 %	60 %	50 %
Suoritusrahoitus	5 %	5 %	20 %	30 %	35 %
Vaikuttavuusrahoitus	0 %	0 %	10 %	10 %	15 %

Uusi rahoitusmuutos tuo tiettyä epävarmuutta jatkossa talousarvion laadintaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön Raahen koulutuskuntayhtymälle myöntämässä ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosien kokonaismäärä on 982 vuodelle 2018. Vuoden 2019 rahoituksen perusteena oleva opiskelijavuosimäärä vahvistetaan marras- joulukuussa 2018. Talousarvio on laadittu vuoden 2018 suoritepäätöstä noudatellen (ministeriön suoritepäätöksen valmisteluaineiston lähtökohta). Rahoituksellisesti määrä on noin 9 325 132 euroa ja tämä on huomioitu vuoden 2019 talousarviossa. Keskimääräinen opiskelijakohtainen yksikköhinta vuodelle 2019 on arviolta 9 496 euroa. Vahvistamaton arvio yksikköhinnasta on saatu jakamalla kokonaisrahoitus (9 325 132 €) painotetulla opiskelijavuosimäärällä (982 otv).

### 3.3 Raahen koulutuskuntayhtymän toimintatulot ja toimintamenot

Raahen koulutuskuntayhtymän vuoden 2019 talousarvio on laadittu siten, että kuntayhtymä on taloudellisesti itsenäinen. Sen toiminnasta aiheutuneet menot katetaan valtionosuusrahoituksella ja kuntayhtymän muilla tuloilla, kuten opistojen palvelutoiminnasta saatavilla myyntituloilla sekä hanke- ja projektirahoituksella.

Talousarvion käyttötalouso-osassa esitetään tulosalueittain Raahen koulutuskuntayhtymän toimintatulot ja toimintamenot, joihin sisältyvät kuntayhtymän sisäiset tulot ja menot, suunnitelman mukaiset poistot sekä rahoituskulut. Tarkastuslautakunnan, kuntayhtymän hallituksen ja hallinnon kustannuspaikkojen menot on vyörytetty talousarviossa tulosalueille, joita ovat

- Raahen ammattiopisto
- Lybecerin opisto
- Ruukin maaseutuopisto.

Kustannusten jakoperusteen on käytetty opistojen opiskelijamääriä.

#### Tavoitteet vuoden 2019 talousarviossa vuosien 2019 – 2021 taloussuunnitelmissa

Raahen koulutuskuntayhtymän talousarvion ja taloussuunnitelmien toteutumisen kannalta tärkeitä määrällisiä ja laadullisia tavoitteita tuleville vuosille on esitetty alla olevassa luettelossa.

- 1) Käyttötaloukset sopeutetaan valtionrahoituksen ja kuntayhtymän omien tulojen tasolle. Valtionosuuteen oikeuttamattomaan palvelutoimintaan voidaan hakea rahoitustukea elinkeinoelämltä ja jäsenkunnilta.
- 2) Kuntayhtymällä on täyttöaste vähintään 105 % järjestämisluvan opiskelijavuosimäärästä.
- 3) Oppilaitosten henkilöstö suhteutetaan niiden taloudelliseen tilanteeseen ja opiskelijamäärään.
- 4) Kuntayhtymän tulo-rahoitus kattaa toiminnan menot talousarviovuonna 2019 ja talouden suunnitteluvuosina 2020 sekä 2021.



- 5) Oppilaitosten kiinteistöjen kunnosta huolehditaan hallituilla vuosi- ja peruskorjauksilla niin, että niiden tekninen- ja toiminnallinen taso ei laske. Kiinteistöjen huolto- ja korjaustyöt tehdään ensisijaisesti oppilaitosten omana opiskelijatyönä. Oppilaitosten osastoille hankitaan täydennyskalustoa maltillisesti. Talous- ja toimintasuunnitelmassa on suunnitelma vuosien 2019 – 2021 investoinneista, kuten rakennusten vuosihuollosta, perusparannuksesta ja oppilaitosten osastojen täydennyskalustohankinnoista.
- 6) Ammattiopistoissa kehitetään maksullista palvelutoimintaa tulorahoituksen vahvistamiseksi.

### Henkilöstömenot

Raahen koulutuskuntayhtymän henkilöstömenot ovat yhteensä 6 501 179 euroa henkilöstösivukuluineen. Palkkojen henkilöstösivukuluiksi on budjetoitu 20,87 % palkkasummasta.

Henkilöstömenot kasvavat edellisen vuoden talousarvioon verrattuna 392 119 euroa (6,4 %). Kasvu aiheutuu muun muassa uutena kulueränä vuodelle 2019 budjetoiduista jaksotetuista eläkekuluista, jotka ovat yhteensä 239 800 euroa. Kysymyksessä on uusi työnantajakohtaisesti vaihteleva eläkemenoperusteinen maksu, joka korvaa kunniltaja kuntayhtymiltä aikaisemmin perityn varhaiseläkemaksun. Uusi eläkemenoperusteinen maksu on keskimäärin 3,95 % ja se peritään työnantajilta osana palkkamenoperusteista maksua. Maksu on voimassa vuoden 2020 loppuun asti. Henkilöstömenoja nostavat lisäksi 1.12.2018 ja 1.4.2019 toteutettavat palkkojen yleiskorotukset ja ope-tushenkilökunnan siirtyminen vuosityöaikaan. Kuntayhtymän henkilökunnan palkkojen korotuksiin on budjetoitu 1 % yleiskorotus vuodelle 2019.

### Investointimenot, vuosikate ja taloustavoitteet

Raahen koulutuskuntayhtymän investointisuunnitelma vuodelle 2019 on maltillinen. Investointiosassa on varattu määrärahat rakennusten vuosihuoltoon, perusparannukseen ja oppilaitosten osastojen täydennyskalustohankintoihin. Investointien toteutuksessa noudatetaan Raahen koulutuskuntayhtymän vuodelle 2019 hyväksyttyä investointisuunnitelmaa. Investointien toteutukseen vaikuttaa keskeisesti kuntayhtymän rahoituskyky. Merkittävien investointien toteutuksesta päättää myöhemmin vuoden 2019 kuluessa kuntayhtymän hallitus. Käyttötalouden projekteihin liittyvät kone- ja laiteinvestoinnit toteutetaan vuoden 2019 kuluessa rahoituspäätösten mukaisesti, jos kuntayhtymän taloudellinen tilanne mahdollistaa sen.

Tuloslaskelman välituloksena esitettävä vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin ilman kuntayhtymän velkaantumista. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Jos vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kuntayhtymä tulorahoitus on riittävä. Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot. Tulorahoitus on puolestaan alijäämäinen silloin, kun vuosikate alittaa poistot. Raahen koulutuskuntayhtymän tulevien vuosien investointeja voidaan jossain määrin rahoittaa kuntayhtymän perustehtävän kannalta tarpeettoman omaisuuden, kuten esimerkiksi kiinteistöjen myynnillä.

Raahen koulutuskuntayhtymän tuloslaskelman välitulokset, toimintakate ja vuosikate vuosina 2015 - 2021 on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5 (1 000 e)

TP 2015 - TS 2020	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	10 902	12 171	10 718	11 008	11 030	11 390	11 370
Toimintakulut	-10 359	-11 587	-9 896	-10 374	-10 253	-10 580	-10 580
Toimintakate	543	584	822	634	777	810	790
Rahoitustuotot ja -kulut	110	10	-5	12,5	0	3	12
Vuosikate	653	594	817	647	777	813	802
Poistot	-728	-745	-759	-744	-777	-780	-790
Tilikauden tulos	-75	-151	58	-98	0	33	12

Taulukossa 6 on esitetty Raahen koulutuskuntayhtymän keskeisiä taloustavoitteita.

Taulukko 6

Taloustavoitteet 2019	Mittari	Tavoite
<b>Tulo- ja menorakenne:</b>		
Tulorahoituksen riittävyys kt-menoihin	Vuosikate, milj. e	> 0,8 milj. €
Lainamäärä	Lainanhoitokate	> 2
Investoinnit	Investointien tulorahoitus, %	75
	Vuosikate, % poistoista	> 100
Tavara- ja palveluhankintojen arvo	Hankinnat/toimintakulut, %	< 30
<b>Rahoitusasema:</b>		
Vakavaraisuus	Omavaraisuusaste, %	> 80
Vieraan pääoman suhde tulorahoitukseen	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	< 22
Maksuvalmius	Kassan riittävyys, pv	> 25
Tulo- ja menorakenne		
Muun toiminnan osuus tulorahoituksesta	Muut toimintatuot/myyntituoto, %	> 6,5
<b>Henkilöstö:</b>		
	Opiskelijamääriin suhteutettuina	
RAO		0,14
Lybecker		0,12
Rmo		0,20
<b>Lainanhoitokate:</b>		
(vuosikate + korkokulut)/ (korkokulut + lainanlyhennykset)	Tulorahoituksen riittävyys vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun (hyvä yli 2, tyydyttävä 1 - 2, heikko alle 1)	
<b>Investointien tulorahoitusprosentti:</b>		
100 x vuosikate/(investointimenot-rahoitusosuudet)	Prosentti kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista rahoitetaan tulorahoituksella.	
<b>Vuosikate, % poistoista</b>		
	Tunnusluku > 100, jolloin poistot voidaan toteuttaa täysimääräisinä.	
<b>Omavaraisuusprosentti:</b>		
100 x (oma pääoma + varaukset + käyttöomaisuuden arvonkorotukset)/koko pääoma	Tunnusluku mittaa vakavaraisuutta ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä.	
<b>Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti:</b>		
100 x (vieras pääoma/toimintatuotot)	Ilmoittaa, paljonko käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun	
<b>Maksuvalmius:</b>		
365 pv x rahavarat 31.12./kassasta maksut	Kassan riittävyys päivinä	

### 3.4 Tilikauden yli/alijäämä

Kuntayhtymän talouden tulee olla kestäväällä pohjalla ja tasapainossa. Lisäksi kuntayhtymän toiminnan tulee olla taloudellisesti tavoitteellista ja suunnitelmallista. Tämä edellyttää pidemmän aikavälin strategista näkemystä toimintaympäristön kehityksestä ja tulevaisuudesta.

Kuntalain mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Alijäämän kattamisvelvoite syntyy, kun kunnan tai kuntayhtymän kuluvan vuoden taseen arvioidaan muodostuvan alijäämäiseksi. Tasearvio on alijäämäinen silloin, kun viimeksi hyväksytyn tilinpäätöksen ja kuluvan vuoden talousarvion alijäämäerien yhteenlaskettu määrä on negatiivinen.

Raahen koulutuskuntayhtymän vuoden 2019 talousarvio on tasapainossa. Tavoitteena on, että kuntayhtymän tulot ovat tulevana vuonna vähintään yhtä suuret kuin menot ja sen toiminta jatkuisi kannattavana vuodesta 2019 eteenpäin. Kuntayhtymän tulos oli vuonna 2017 noin 58 000 euroa ylijäämäinen ja edellisten tilikausien ylijäämä on yhteensä 3 milj. euroa.

### 3.5 KT-, tulos - ja rahoituslaskelmat sekä investoinnit

Seuraavilla sivuilla esitellään kuntayhtymän käyttötalous-, tulos- ja rahoituslaskelmat vuodelle 2019 sekä rakennus- ja täydennyskalustoinvestoinnit vuosille 2019 – 2021.

Vuoden 2019 talousarvion tuloslaskelman mukaan kuntayhtymän toimintatuotot ovat 7,6 % suuremmat kuin kuntayhtymän toimintakulut. Kuntayhtymän vuosikate/poistotunnusluku on 100 %, eli vuosikateen pitäisi riittää suunnitelman mukaisten poistojen kattamiseen. Investointeja toteutetaan kuitenkin tulevana vuonna 2019 harkiten.

Taulukko 7

<b>Raahen koulutuskuntayhtymä</b>	<b>TP2017</b>	<b>TA2018</b>	<b>TA2019</b>	<b>Muutos %</b>
<b>Kuntayhtymän hallinto</b>				
TOIMINTATULOT				
TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-744 322	-743 860	-903 651	21,5
TOIMINTAKULUT (sisäiset)	744 322	743 860	903 651	21,5
<b>KATE YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
<b>Raahen ammattiopisto</b>				
TOIMINTATULOT	6 057 001	6 382 155	5 982 647	-6,3
TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-5 934 972	-6 224 945	-5 932 372	-4,7
TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-42 167	-18 697	-20 340	8,8
Poistot	-412 612	-422 000	-426 500	1,1
<b>KATE YHTEENSÄ</b>	<b>-332 750</b>	<b>-283 487</b>	<b>-396 565</b>	39,9
<b>Lybeckerin opisto</b>				
TOIMINTATULOT	2 581 013	2 512 531	2 667 585	6,2
TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-2 039 184	-2 087 049	-2 082 162	-0,2
TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-2 956	-1 500	-2 260	50,7
Poistot	-172 404	-156 000	-176 300	13,0
<b>KATE YHTEENSÄ</b>	<b>366 469</b>	<b>267 982</b>	<b>406 863</b>	51,8
<b>Kansainvälisyystoiminta</b>				
TOIMINTATULOT				
TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-5 318	-33 785	-42 153	24,8
TOIMINTAKULUT (sisäiset)	5 318	33 785	42 153	24,8
<b>KATE YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
<b>Ruukin maaseutuopisto</b>				
TOIMINTATULOT	2 130 499	2 145 095	2 285 520	6,5
TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-1 925 372	-2 038 537	-2 121 818	4,1
TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-1 803	-1 500		-100,0
Poistot	-173 556	-166 700	-174 000	4,4
<b>KATE YHTEENSÄ</b>	<b>29 768</b>	<b>-61 642</b>	<b>-10 298</b>	-83,3
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>				
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot	6 465	22 500	0	-100,0
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-11 610	-10 000	0	-100,0
<b>TULOS</b>	<b>-5 145</b>	<b>12 500</b>	<b>0</b>	-100,0
<b>YHTEENSÄ</b>				
TOIMINTATUOTOT	10 774 978	11 062 281	10 935 752	-1,1
			-10 136	
TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-9 911 138	-10 394 316	352	-2,5
TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-46 926	-21 697	-22 600	4,2
Poistot	-758 572	-744 700	-776 800	4,3
<b>TULOS</b>	<b>58 342</b>	<b>-98 432</b>	<b>0</b>	-100,0

Taulukko 8

<b>RAHOITUSLASKELMA</b>	<b>TP2017</b>	<b>TA2018</b>	<b>TA2019</b>
Vuosikate	816 894	646 268	776 800
Toiminnan rahavirta yht.	816 894	646 268	776 800
Investointimenot	-629 141	-597 500	-651 000
Käyttööm. myyntituotot			
Pysyvien vastaavien			
Investointien rahavirta yht.	-629 141	-597 500	-651 000
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>187 753</b>	<b>48 768</b>	<b>125 800</b>
<b>Lainakannan muutokset</b>			
Pitkäaik. lainojen muutos +/-	-97 144		
Lyhytaik. lainojen muutos +/-	0		
Oman pääoman muutos +/-	0		
<i>Lainakannan muutokset yht. +/-</i>	<i>-97 144</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<b>Muut maksuvalmiuden muutokset</b>			
Muut maksuvalmiuden muutokset yht. +/-	127 850		
Rahoituksen rahavirta	30 706	0	0
<b>RAHAVAROJEN MUUTOS</b>	<b>157 047</b>	<b>48 768</b>	<b>125 800</b>

Taulukko 9

<b>TUOSLASKELMA</b>	<b>TP 2017</b>	<b>TA 2018</b>	<b>TA 2019</b>	<b>Tot-%</b>
<b>TOIMINTATUOTOT</b>				
Myyntituotot	9 629 787	9 892 214	9 950 332	0,6
Maksutuotot	18 700	3 500	4 000	
Tuet ja avustukset	678 146	930 702	916 420	-1,5
Muut toimintatuotot	410 520	182 365	169 000	-7,3
	<b>10 737 153</b>	<b>11 008 781</b>	<b>11 039 752</b>	<b>-8</b>
Valmistus omaan käyttöön	33 853	36 000	21 000	-41,7
	<b>10 771 006</b>	<b>11 044 781</b>	<b>11 060 752</b>	<b>0,1</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-4 875 640	-5 035 890	-5 181 829	2,9
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 108 715	-853 760	-1 132 070	32,6
Muut henkilösivukulut	-194 223	-219 410	-187 280	-14,6
Palvelujen ostot	-2 020 281	-2 055 612	-1 739 504	-15,4
Aineet,tarvikkeet, tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 367 874	-1 802 290	-1 610 618	-10,6
Avustukset	-5 920	-1 750	-1 400	-20,0
Muut toimintakulut	-376 154	-442 301	-431 251	-2,5
Toimintakulut yht.	-9 948 807	-10 411 013	-10 283 952	-28
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>822 199</b>	<b>633 768</b>	<b>776 800</b>	<b>-28</b>
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot		2 500		-100,0
Muut rahoitustuotot	6 363	20 000		-100,0
Korkokulut	-10 326	0	0	
Muut rahoituskulut	-1 342	-10 000		-100,0
<b>VUOSIKATE</b>	<b>816 894</b>	<b>646 268</b>	<b>776 800</b>	<b>20,2</b>
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunn.mukaiset poistot	-758 572	-744 700	-776 800	4,3
Kertaluonteiset poistot				
Satunnaiset erät				
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>58 322</b>	<b>-98 432</b>	<b>0</b>	<b>0,0</b>
Poistoeron lis.(-) tai väh.(+)				
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)</b>	<b>58 322</b>	<b>-98 432</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Investoinnit 2017 - 2021

Raahen koulutuskuntayhtymän investoinnit (2017 – 2021) on esitetty opistoittain seuraavissa taulukoissa.

Rakennus	Korjaustarve	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<b>Raahen ammattiopisto</b>						
<b>Autoala</b>						
	Työsali 2:n vesikaton korjaus		29 000			
	Työsalien lattioiden korjaus n. 920 neliötä			0	35 000	35 000
	Pesuhallin seinien uusimien			10 000		
	IV-konehuoneen viemärointi			10 000		
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	29 000	20 000	35 000	35 000
<b>Logistiikka-ala</b>						
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	0	0	0	0
<b>Laboratorioala</b>						
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	38 943				
<b>Investoinnit yht.</b>		38 943	0	0	0	0
<b>Kiinteistöt</b>						
	Kulunvalvonta-, turva- ym. järjestelmät				20 000	
	Osastojen yhteinen maalaustila					
	Kameravalvonta	6 000				
	Kiinteistöjen perusparannus					
	Runkoviemäroinnin uusiminen vaiheittain	60 000	50 000	250 000	250 000	250 000
	Kiinteistön kokonaisuuden suunnittelu	40 000	10 000			
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	252 405				
<b>Investoinnit yht.</b>		252 405	106 000	60 000	270 000	250 000
<b>Rakennus- ja talotekniikka</b>						
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	0	0	0	0
<b>Sähkö- ja automaatioala</b>						
	Huotokadun kiinteistön muutostyöt			10 000		
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	0	10 000	0	0
<b>Kone- ja metalliala</b>						
	Raepuhallustilan rakentaminen					20 000
	Lkan M3 (it) ja opisk. taukotilojen sisustus				10 000	
	Hallin lattioiden korjaus			10 000		
	Muototeräsvaraston rakentaminen					30 000
	Vaakalevyvarasto työsalin			15 000		
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	186 371				
<b>Investoinnit yht.</b>		186 371	0	25 000	10 000	50 000
<b>Hotelli- ja ravintola-ala</b>						
	Pukuhuoneiden saneeraus				10 000	
	Opettajien työhuoneiden saneeraus					10 000
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	0	0	10 000	10 000
<b>Hius- ja kauneudenhoitoala</b>						
	Saneeraus/alakerta					
	Saneeraus/yläkerta, portaat					
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	0	0	0	0
<b>Puhtaus- ja kiinteistöpalveluala</b>						
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0				
<b>RAO/investoinnit yht.</b>		477 719	135 000	115 000	325 000	345 000



Rakennus	Korjaustarve	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<b>Lybecker</b>						
	Korvaavien tilojen suunnittelu ja mahdollinen peruskorjaus					
	Sisävalaistuksen uusiminen		0	0		
	Ilmanvaihdon säätäminen Sofia Lybeckerin katu			10 000		
	Ilmastoinnin eristeiden uusiminen					
	Rakennusosaston tilamuutokset					
	Hulevedet, kattovedet, maanpinnan muotoilu				50 000	
	Peruskorjaus, Sofia Lybeckerinkatu			40 000		
	Ikkunoiden ja ulko-ovien uusimien					
	Uudisrakennuksen yläkerta					
	Uudisrakennuksen pihatyöt	15 000	10 000			
	Keskusvaraston tilamuutokset					
	Varastot				150 000	
	Hissi			20 000		
	Sisäremontti		5 000			
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>Lybecker/investoinnit yht.</b>		<b>0</b>	<b>20 000</b>	<b>80 000</b>	<b>200 000</b>	<b>0</b>

Rakennus	Korjaustarve	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<b>RMO</b>						
<b>Rakennusinvestoinnit</b>						
Navetta	Navetan laajennus					
Navetta	Navetan kalusto (valaistus)					
	Ruokalan ja keittiön uusiminen (siirto vuodelta 2014)					
Vanha asuntola (pikkupuoli)	Peruskorjaus					
Vanha sikala	Käyttötarkoituksen muutos					100 000
Koulurakennus	ikkunoiden uusiminen					
Asuntoloiden ja rivitalojen	kuntotutkimukset					
Asuntola	Kattoremontti, sadev.viemärointi ja alapohjan korjaus		100 000	50 000		
Henkilökunnan rivitalot	Talo A peruskorjaus					
	Talo B peruskorjaus					
HUK	Hevosurheilualueiden perusparantaminen			50 000	30 000	
	Kone- ja kärrykatos				60 000	
	Varsapihatto					100 000
	Ratsastuskentän peruskorjaus					
	Hevosurheilukeskuksen osto					
	<i>Rakennusinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	0				
<b>RMO/investoinnit yht.</b>		<b>0</b>	<b>100 000</b>	<b>100 000</b>	<b>90 000</b>	<b>200 000</b>

Rakennus	Korjaustarve	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<b>Rkky rakennusinvestoinnit yht.</b>						
RAO	<b>Yhteensä</b>	<b>477 719</b>	<b>135 000</b>	<b>115 000</b>	<b>325 000</b>	<b>345 000</b>
Lybecker	<b>Yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>20 000</b>	<b>80 000</b>	<b>200 000</b>	<b>0</b>
RMO	<b>Yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>100 000</b>	<b>100 000</b>	<b>90 000</b>	<b>200 000</b>
<b>Rkky rakennusinvestoinn Yhteensä</b>		<b>477 719</b>	<b>255 000</b>	<b>295 000</b>	<b>615 000</b>	<b>545 000</b>

Kone- ja laiteinvestoinnit Koneet, laitteet, kalusteet		TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<b>Yleishallinto</b>	IT-järjestelmän uusiminen ja kehittäminen <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>		10 000	10 000	0	0
		0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	10 000	10 000	0	0
<b>Raahan ammattiopisto</b>						
<b>Autoala</b>	Varaosien pesukone 4-pilarinostin pyör.suunt.varustuksella		11 500			25 000
	Oppimisympäristö autoja 1kpl Työkaluvaunut opiskelijoille Opiskelija kohtaiset läppärit 60 kpl <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>		10 000	10 000	40 000	10 000
						36 000
					37 000	37 000
		0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	21 500	10 000	77 000	108 000
<b>Logistiikka-ala</b>						
	Kuorma-auto Ajosimulaattori Kuorma-auto Puoliperävaunun vetoajoneuvo Varsinainen perävaunu Koukkulava kuorma-auto <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>			47 000		
				47 000		
					50 000	
					15 000	
						40 000
		0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	0	94 000	65 000	40 000
<b>Hius- ja kauneudenhoitoala</b>						
	Kasvo- ja vartalohoitoalaite Kohdepoistimurit 5 kpl Tietokoneet 10 kpl <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>			6 000		
			33 000	6 000		
					10 000	
		0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	33 000	12 000	10 000	0
<b>Laboratorioala</b>						
	Vetokaappi Kalusteita FAAS Tarvikkeiston ja labravälineiden uusiminen GC IR (infrapunaspektrometri) HPLC, IC <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>			18 000		
			20 000			
		22 416				
<b>Investoinnit yht.</b>		22 416	20 000	18 000	0	0
<b>Kone- ja metalliala</b>						
	Laakeroinnin opetuskalusto Asennuksen opetuslaitteisto, linjauslaitteisto ja voimansiirto Koneistuksen opetusvälineistö, 3D- mittauslaitteisto käytetty Siltanosturin radio-ohjaus Hitsauspöydät levyhalli/näytönsuorituspisteet Koneistamon työkalujärjestelmä Särmäyskone, Manuaali/CNC, perusharjoituksiin <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>		14 000			
			14 000			
			24 000	10 000		
				5 000		
					6 000	
					15 000	
			25 000			
		-1 973				
<b>Investoinnit yht.</b>		-1 973	77 000	15 000	21 000	0
<b>Hotelli- ja ravintola-ala</b>						
	Kaluston ja koneiden uusiminen Luokkien 12 ja 14 kalusteet Pukuhuoneiden kalusteet Meritähden saliin yhdistetyn kahvilan linjastot ja tilajärjestelyt Keittiön täydennyskalusteet <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>			10 000		
		0	10 000		15 000	15 000
<b>Investoinnit yht.</b>		0	10 000	10 000	15 000	15 000
<b>Sähkö- ja automaatioala</b>						
	Sähkövoimatekniikan opetuskaluston uud. TT1 ja TT2 tietokoneet+projektorit <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>			13 000	10 000	10 000
				17 000	20 000	
		0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0	0	30 000	30 000	10 000
<b>Yhteiset aineet</b>						
	Kannettavien koneiden tai tablettien hankinta (18 kpl) luokkaan 6, luokkien kalusteiden päivitys <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>		20 000	12 000	12 000	12 000
		9 219				
<b>Investoinnit yht.</b>		9 219	20 000	12 000	12 000	12 000
<b>Rakennus- ja talotekniikka</b>						
	Kierrekone Ii Käsityökoneet (LVI- ja rakentamisosasto) <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>			10 000		
			10 000	15 000	20 000	20 000
		15 431				
<b>Investoinnit yht.</b>		15 431	10 000	25 000	20 000	20 000
<b>Puhtaus- ja kiinteistöpalveluala</b>						
	Käytetty taajamatraktori "Wille" <i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>			15 000		
		0				
<b>Investoinnit yht.</b>		0		15 000	0	0
<b>RAO/Investoinnit yht.</b>		45 093	201 500	251 000	250 000	205 000

Kone- ja laiteinvestoinnit Koneet, laitteet, kalusteet		TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<b>Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopisto</b>						
<b>Sisustus-ala</b>						
	Puupajalaitteet, laitekannan uusiminen				10 000	15 000
	It-kalusto ja -laitteet (Tietokonekannan ajan tasalla pitämiseen vaadittava vuotuinen investointimääräraha.)		18 000	10 000	35 000	35 000
	Digitalisaation vaatima laitekannan uudistus, virtuaaliympäristö					
	Sisärakentamisen kaluston uudistus		10 000	10 000		10 000
	<i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	37 413				
<b>Investoinnit yht.</b>		<b>37 413</b>	<b>28 000</b>	<b>20 000</b>	<b>45 000</b>	<b>60 000</b>
<b>Media-ala</b>						
	Valokuvauskalusto		6 000			
	It-kalusto ja -laitteet (Tietokonekannan ajan tasalla pitämiseen vaadittava vuotuinen investointimääräraha.)		28 000	30 000	40 000	40 000
	Animaatiokalusto					
	Tietokone- ja työluokkien kalustus Opetustilojen ajanmukaistamiseen (tiimiopettajuus, työpajamaisuus)		5 000		10 000	10 000
	Videokalusto (Opiston videotuotantokalusto vaatii päivittämistä, jotta pystytään tuottamaan nykyisten standardien mukaista videota.)		6 000		20 000	15 000
	Ääni- ja valokalusto (Digitalisaation myötä laitekantaa täytyy ajanmukaistaa vastaamaan työelämässä käytettävää tekniikkaa.)		7 000			
	Tapahtumatekninen kalusto (Digitalisaation myötä laitekantaa täytyy ajanmukaistaa vastaamaan työelämässä käytettävää tekniikkaa.)			20 000		
	Pelituotantokalusto				15 000	15 000
	<i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	50 000				
<b>Investoinnit yht.</b>		<b>50 000</b>	<b>52 000</b>	<b>50 000</b>	<b>85 000</b>	<b>80 000</b>
<b>Lybecker/investoinnit yht.</b>		<b>87 413</b>	<b>80 000</b>	<b>70 000</b>	<b>130 000</b>	<b>140 000</b>

Kone- ja laiteinvestoinnit Koneet, laitteet, kalusteet		TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<b>Ruukin maaseutuopisto</b>						
	Tietokoneet ja opetusteknologia			15 000	10 000	
	Navetan suunnitteluraha					
	Maatilan kalusto (rehunkorjuukalusto)					
	Puimuri				100 000	
	Maarakennus alan opetuskalustoa		61 000	60 000		
	<i>Kone- ja laiteinvestoinnit tilinpäätös 2017</i>	18 918				
<b>RMO/investoinnit yht.</b>		<b>18 918</b>	<b>61 000</b>	<b>75 000</b>	<b>110 000</b>	<b>0</b>

Kone- ja laiteinvestoinnit Koneet, laitteet, kalusteet		TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<b>Rkky kone- ja laiteinvestoinnit yht.</b>						
	RAO	45 093	201 500	251 000	250 000	205 000
	LYB	87 413	80 000	70 000	130 000	140 000
	RMO	18 918	61 000	75 000	110 000	0
	<b>K&amp;K Investoinnit yhteensä 2017 - 2021</b>	<b>151 424</b>	<b>342 500</b>	<b>396 000</b>	<b>490 000</b>	<b>345 000</b>

Investoinnit yhteensä (RKKY)	TP-TA-TS 2017 - 2021	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kone- ja laiteinvestoinnit	Yhteensä	151 424	342 500	396 000	490 000	345 000
Rakennusinvestoinnit	Yhteensä	477 719	255 000	295 000	615 000	545 000
<b>Investoinnit yhteensä</b>	<b>Yhteensä</b>	<b>629 143</b>	<b>597 500</b>	<b>691 000</b>	<b>1 105 000</b>	<b>890 000</b>